

Metamilitantzia. Herri mugimenduen baitatik gogoeta

Marta Luxán
Andere Ormazabal
Unai Txurruka
Olatz Dañobeitia

*Joxemi Zumalabe Fundazioaren militantzia-ereduen
inguruko lan-taldeko kideak*

Egin dugun bidea

Esku artean duzun testua ez da militantzia ereduen inguruko gogoeta akademikoa, prozesu kolektibo baten emaitzen azterketa eta, horien harira, Joxemi Zumalabe Fundazioko kideek plazaratutako hausnarketa eta proposamenen laburpena baizik¹. Artikuluaren abiapuntua militantzia politikoa aldaketa garaian dagoela litzateke; ideia horren bueltan, egindako prozesuaren nondik norakoak, orain arte militantziarekin lotu izan ditugun bi- zipenak, gaur egungo egoeraren diagnostia eta, aurrera begira, jorratu beharreko gakoak zeintzuk diren azter- tuko ditugu.

Joxemi Zumalabe Fundazioak, 18/98+ makrosumarioa eta gero, fase berriari ekin zion. Talde berriaren birsortze lane- tan genbiltzanok, proiektuaren helburuak finkatu aurretik, eragile ezberdinekin kontraste xumea egitea erabaki genuen. Biler horietan, herrigintzaren eremuan une hartan zeuden

zalantza eta erronka nagusien inguruan jarduteko aukera izan genuen. Eta ahots horiek, beste gogoeta batzuekin batera, herri mugimenduen antolaketa eta lan egiteko ereduaz aritzeko beharra zegoela nabarmendu zuten. Gauzak horrela, militantzia ereduaren inguruko lan ildoak martxan jartzea adostu genuen. Badakigu ez garela eztabaida gai hau jorratzen lehenak, zenbaitek aspalditik dihardute-eta aktibismoaren eredu eta erritmoaz hausnartzen; hortaz, hari mutur asko dituen lan ildo horren bueltan bildutako erreferentziak ere aintzat hartzen saiatu gara.

Militantziaren gogoeta gertukoekin eta ez hain gertukoekin batera eztabaidatu, hausnartu eta sakondu nahi genuenez, taldearen lehen urratsa gogoeta saio irekien diseinuarekin abiatu zen. 2012 eta 2013 urteetan zehar hamaika gogoeta saio egin ditugu, guztira berrehundik gora pertsonak parte hartu du. Profil ezberdineko pertsonen begirada jasotzeko ahaleginak egin ditugu; halere, jakitun gara zenbait kasutan aniztasun politikoa bermatzeko zailtasunak izan ditugula. Era berean, egun militantzian aritzen diren pertsonekin batera egindako hausnarketa duzue hau, ez baititugu gureganatu ibili zirenak baina egun ez dabiltzanak. Bestalde, euskaraz garatutako prozesua izanik, parte-hartzaile gehienak euskaldunak izan dira. Hauexek dituzue, beste batzuen artean, gogoeta horren ezaugarriak eta mugak.

Edozein kasutan, hausnarketa honek amaierarik ez duen prozesu baten hasiera baino ez du izan nahi, lan honen xede nagusia herrigintzan diharduten pertsona eta taldeen etengabeko begirada autokritikoa elikatzea baita.

Beste noizbait aipatu dugunez, militanteok identitate antizteko unibertsoak garela aintzat hartzen saiatu gara, eta zentzu horretan gure aktibismoa *taldera* edo *bilera* eremura mugatzen den zerbait baino askoz zabalagoa dela nabarmendu nahi izan dugu. Gauzak horrela, publiko zein pribatu izendatuak izan diren horiek eremu politikoak direla aldarrikatzeaz gain, zatiketa hori alboratzeko nahia plazaratzen dugu.

Saihestu eta indartu beharrekoak

Zeintzuk dira militantziaren indargune eta ahulgune nagusiak? Zer gertatzen ari da aktibismo politikoarekin? Zertan jarri arreta? Zer dugu hobetzeko? Galdera horiek izan ditugu tailerretako egituraren oinarri eta jasotako emaitzen iturburu. Talde dinamikak bidelagun, pertsona guztien iritziak ahalik eta modu erosoenean jasotzeko ahalegin berezia egin dugu. Buruak eta gorputzak astinduz, bi ariketa nagusi planteatu ditugu saio bakoitzeko. Batetik, bakarkako gogoetan militantziaren gaziak eta gozoak identifikatzea, eta, bestetik, talde txikietan aurrera begira indartu eta saihestu beharreko elementuak adostea.

Laburki bada ere, saioetan agertutako ideiak hona ekarri nahi genituzke, horien bitartez orain arte izandako parte-hartze politikoaren nolakotasunera hurbil gaitzkeelakoan. Izan ere, dinamika horiek aldatzen ari dena eta eraldatu nahi duguna identifikatzeko oso baliagarriak suertatu zaizkigu.

Hasteko, hel diezaiegun parte-hartzaileek aldatu edota saihestu nahi dituzten elementuei. Jasotako emaitzak lau ataletan sailkatu ditugu: 1) eredu zurrunik eta derrigortasuna, autoritarismoa, ghattizazioa; 2) botere harreman asimetrikoak; 3) taldeen finantziazioa; eta 4) frustrazioa.

Eredu zurrunen inguruko aipamenak oso ugariak dira eta, besteak beste, horrelako hitzak aurki ditzakegu: *deshumanizazioa*, *makinizazioa* edota *ekarpen totala edo ezer ez logika*. Sakrifizioan oinarritutako militantzia eredia hegemonikoa izan dela diote eta, horrekin batera, militantzia eta bizitza eremu banatu eta bateraezinak direlako ideia gailendu dela. Botere harremani dagokienez, bertikaltasuna, sexismoa, rolen gogortzea, lan banaketa iraunkorrak, botere harremanak ez esplizitatzea eta abarrekoak agertu zaizkigu. Finantziarioari dagokionez, sarritan dirua helburu bilakatzen dela eta herri mugimenduen dinamika erabat baldintzatzen duela azpimarratzeaz gain, berrikusi beharreko bi afera markatu dituzte: liberatuen gaia eta diru-laguntzekiko menpekotasuna.

Bukatzeko, frustrazioarekin lotuta, helburuak ez betetzea, plangintzan aurreikusitakoa espero ez bezala ateratzea, nekea, kontraesanak eta mintzen duten bizipenak ez lantzea zein balio negatiboetan tematzea aipatu dituzte.

Baina badira ere indartu nahi diren elementuak: 1) errespetua eta elkar zaintza ardatz izanik, harreman pertsonalen lanketa; 2) formazioa, kritikotasuna, irakaspena, esperientzia; 3) talde dinamika osasuntsuaren garapena; eta 4) ikuspegi eraldatzailea elikatu eta indartzea.

Gazi eta gozoen artean, bietan, kidegoaren sentimendua eta zaintza azpimarratu dituzten bezala, nabarmentzeko elementuen artean elkar zaintza eta harreman pertsonalen lanketa agerrarazi dituzte. Partaideen arabera, taldekideen arteko harremanek eragin zuzena dute proiektuen eta lan ildoen emaitzetan, eta, horrexegatik, motibazioari, gogoari eta bestelako aspektuei arreta berezia jartzeari garrantzitsua deritzote. Talde giroa, kideasuna edota afektibotasuna aurrerantzean gehiago eta bereziki sakondu beharreko elementuak direla adierazi digute.

Ezinbestekotzat jotzen dute, era berean, parte-hartze politikoa ikasteko aukera –bizitzarako eskola eta garatzeko bidea delakoan–, kritikotasuna eta balio kolektiboak bultzatzeko beharra, formazioa potentziatearen garrantzia eta sormena garatzeko espazioak zabaltzea. Horrekin batera, talde dinamika osasuntsuaren garapenari arreta berezia jarri beharko geniokeela diote. Hau da, kolektibotasun eredu berri eta osasuntsua bultzatearen beharra, norbanako eta taldearen arteko oreka, erritmo eta inplikazio maila ezberdinei tartea irekiz, askatasuna, autonomia eta konfiantza bermatuko dituen giroa sortuz.

Ikuspegi eraldatzailearen harira, erresistentzia ikuspegi-tik sortze ikuspegi batera jauzi egiteko premiari buruz aritu dira, hausnarketarako zein jarduera politikoetarako tresnak berrikusteko beharra azpimarratuz. Amaitzeko, txikitasunetik handitasunera, tokian tokiko hurbileko arazo eta errealtate-tik abiatzearen garrantzia nabarmendu dute.

Ekarpen horiek guztiak oinarriztat hartuz, militantziaren ereduaren inguruko gogoeta abiatu eta gaur egungo egoeraren inguruko diagnosa, gure argazkia, jorratzeari ekin diogu. Gogoeta horretan bost ardatz landu ditugu nagusiki: militantziaren ulerkera, kideen eta kidegoaren zaintza, boterearen ulerkera, sexu-genero sistema irauliz militantzia eredu eta eremuetan, eta, azkenik, antolatzeke eta lan egiteko modua.

Gaur egun, non gaude? Militantziari egindako argazkiaz

Tailerretako emaitzek zer adierazten digute? Lehenengo eta behin, militantzia politikoa aldaketa garaian dagoela. Jendar-tea zein militantzia une oro aldatzen ari direla jakin arren, eraldaketaren nolakotasuna azpimarragarria dela nabarmendu dugu, militantziaren ulerkera bera mudatzen ari delako.

Egun, bi mutur edo paradigmaren arteko dantzan eta tentsioan murgilduta gaudela sumatu dugu. Mutur batean, sakrifizioaren kontzeptua jasotzen duen eredu dugu, *egin behar da* eta *tokatzen da* logikei erantzuten diena. Abiadura eta konpromiso handiko eredu, baina galera handien eragilea ere bai. Izan ere, isolamendua, berdinen arteko harremanetara mugatzea, neke fisiko eta mentala, diziplina denaren gainera egotea edota norberaren izaera eta beharren desagerpena ditugu sarritan militantziarekin lotutako bizipenak.

Beste muturrean, bizipozaren kontzeptuak leku handia hartzen dueneko dugu. *Nahi dudanean, nahi dudalako eta nahi dudan bezala* logikaren xerka dagoen eredu. Asetasunari, poz iturriari eta beste bizi esparruekiko orekari erreparatzen diena.

Bakoitzak zer du derrigorretik eta zer askatasunetik? Militantzia politikoa inperatiboz jositako eremu izatetik

Tailerretako emaitzek
zer adierazten digute?
Lehenengo eta behin,
militantzia politikoa
aldaketa garaian dagoela

norberaren hautu eta kontrolaren gain egongo den eremu izatera igarotzeko gogo nabarmena da. Interes kolektiboen izenean interes pertsonalak ez desagerraraztea aldarria bilakatu zaigu. Aitzitik, norberaren eta taldearen interesak zein konpromisoa lotzeko unean, gatazka eta hautu ezberdinak atzeman ditugu. Tentsioz betetako uztarketa konplexuaz ari gara, etengabeko itaunketaz. Talka horretan, nork agintzen du? Noiz ari gara interes eta oreka pertsonalez eta noiz konpromiso faltaz?

Aldaketa hori, bestalde, askotarikoa dugu erritmo, norabide eta eratan. Guk bi polo edo mutur irudikatu ditugu, eta bi mutur horien arteko tentsioan, dantzan ari garela iruditzen zaigu, jarrera anibalenteekin sarri. Ez da mutur batetik bestera doan bide lineala, bidegurutzez osatutako espazio zabala baizik.

Aldaketa ez dugu, gainera, pertsona eta eragile guztiek ezinbestean beteko duten prozesua; izan ere, iraganean parte hartze politikoa ez da modu bakarrean bizi eta ulertu, eta, dakigunez, une soziohistoriko bakoitzeko mundu mailako paradigmek eragin ezberdina izan dute kide, eragile eta familia politiko bakoitzarengan. Beraz, ez gara hasiera eta bukaera zehatzak dituen prozesuaz hitz egiten ari.

Aldaketaren nolakotasunaz harago, aldaketa hauspotzen ari diren gakoei dagokienez, ezin iturri bakarrera jo. Herri mugimenduen urtetako bideak eta belaunaldiz belaunaldiko transmisio eta esperientzia propioek metatutako jakintzak eragina izan dutelakoan gaude. Hala ere, bizi dugun testuinguruari erreparatzea ezinbestekoa dugu, maila mikro zein makroan jazotako aldaketek eta gizarte joerek eragina izan dutelakoan baikaude. Euskal Herritik harago, beste mundu, herri eta bizitza askeagoen alde lan egiten duten mugimendu politikoek egin dituzten bide historikoak –izandako lorpenak eta akatsak– paisaia berria margotu digute, eta egindako urrats horien ondorioak gure artean ere suspertu dira.

Gurera etorriaz, Euskal Herriak bizi duen gatazka politikoari eta bertan bizitako fase ezberdinei lotutakoek bere

pisua dutenik ezin ukatu. Horretaz gain, gizarte ordena eta antolakuntza asko aldatu da azken hamarkadetan; harreman-tzeko moduak, komunikazio kanalak, balio sistema eta, oro har, bizi ereduak nabarmenki mudatu dira. Funtsean, beste eszenatoki eta beste aktore batzuekin topo egiten ari garela nabarmendu behar dugu. Eta horren guztiaren ondorioz, elkarrekintzarako modu eta abiapuntu berriak erdituz doaz.

Azkenik, militantzia politikoaren izaera eta ulerkera deritzogun pantailaren atzean, nolako gakoak agertzen zaizkigu? Arestian aipatu dugun moduan, guk, militantzia gidatzen duen etikari lotutakoek gain, identitatea, sexu-genero sistema, denbora, harremanak eta profesionalizazio zein instituzionalizazioari lotutakoak identifikatu eta landu ditugu. Azter ditzagun.

Identitatea. Militantzia politikoa bizitzaren zentzua eta identitatea eraikitzen duen elementuetako bat dugu. Maila ezberdinetan bada ere, munduan egoteko moduaz ari gara, inguru hurbil eta urruna ulertzeko moduaz, harremanak izateko edota sentitzeko moduaz. Hori guztia pertenezkoa sentimenduari oso lotuta agertzen zaigu, 'gu'-a osatzearekin; horrexegatik, pertsonon subjektibitatean eragin handiko elementu dela nabarmendu dugu. Dena dela, militantzia politikoa ez da identitatearekin harremanetan den gako bakarra. Biografietan leku nabarmena hartzen duen arren, beste eremu batzuekin konektatuta dago, eta horrek ondorioak ditu.

Alde batetik, militantziari lotutako identitate ezaugarriak eta beste ezaugarrien arteko oreka/desoreken aldaketa. Gaur egun, esparru bakoitzak zer leku betetzen du gure identitatearen eraikuntza prozesuetan? Jendarteak jasandako aldaketek nola eragiten diete oreka/desoreka horiei? Eta militantziaren balorazio sozialak?

Bestetik, identitate ezaugarri ezberdin horien arteko harreman eza dela eta, batzuetan militantziaren eta bizitzaren beste esparru batzuen arteko talka suertatzen da. Bukatzeko, militantzien arteko talkak ere aipatu behar ditugu, batez ere talde ezberdinetan aritzen diren pertsonen artean; horren

adibide argia da talde feministetan eta bestelako taldeetan parte hartzen dutenen egoera.

Denbora. Denbora eta denborarekiko buruhausteak erdigunean kokatu beharreko elementuak ditugu. Denbora azterterakoan, bi dimentsio jorratu ditugu: ibilbide biografikoa eta eskasiaren pertzepzioa.

Ibilbide biografikoari dagokionez, ondoko korapiloa indar biziz mintzatu zaigu: norberak moldatu behar du militantzia erritmorra, ala militantzia erritmoa norberaren bizi erritmoetara moldatu behar da? Halaber, bigarren hautuarekiko desio asezin handia sumatu dugu, kontrako norabidean doan inertzia indartsuari aurre egin ezinik. Lehen hautuak, izan ere, militantzia osasun eta energiaren lepo eta ustezko arduretatik aske gauden arora lotzeko arriskua dakar, gaztarora, alegia. Soldatapeko lana edota zaintza lanen biderkatzea militantzian aritzeko oztopo gisa bizi dira. Eta obligazio moduan sentitzen den arren, albo batera uzten den lehena izaten da, erruduntasun sentimenduak eragiteraino.

Denbora eskasiaren pertzepzioari dagokionez, bi gako azpimarratu nahi ditugu. Bata, egungo gizarteak eragindako denbora eta espazioaren hausturak sortutako galera. Lana,

Norberak moldatu
behar du militantzia
erritmorra, ala
militantzia erritmoa
norberaren bizi
erritmoetara moldatu
behar da?

hezkuntza formalerako tokiak, aisialdia, sozializazioa, bizitokia... Denboran eta tokian bat egitea nekeza da. Horien arteko urrunketak, beste faktore batzuekin batera, egunerokoa maratoi amaiezin bihurtzen du sarri, bereziki emakumeentzat. Horrek guztiak parte hartze politikorako baldintzak kamusten dituelako sentimendua zabala da. Hots, kapitalismoaren abiadan bizi eta

militatzen dugun honetan, parte hartze politikoa ito larrian bete beharreko beste gauza bat gehiago bihurtu zaigula. Hau da, militantzia-denbora denbora propio gisa bizi dugu ala

kentzen diguten denbora lez? Eta hori, halaber, egunerokoan garatzen ditugun jardueri aitortzen diegun garrantziarekin lotzen da, horren arabera antolatu eta hierarkizatzen baitugu gure denbora. Zentzu horretan, militantzia ordu eta leku zehatz bat duen eremu bihurtzen zaigu nahi gabe. Eta hona hemen horretaz guztiaz dugun proposamena: militantzia integralagoa garatze aldera, militantzia, gauza bakoitzerako leku eta ordu zehatz eta ezberdindua duguneko gizarte antolaketa honetan, zatiketa eta bereizketa horiek josteko orratz posible moduan birpentsatzeko erronka.

Azkenik, denbora eragiteko ahalmenarekin edo boterearekin lotuta ere agertzen zaigu. Pertsona orok 24 ordu ditugun arren, denok ez daukagu denbora-aurrekontu berbera. Egoera sozioekonomikoak edota genero rola, adibidez, eragin nabarmena dute denbora aurrekontuetan.

Sexu-genero sistemaren² eragina. Sistema hori gizarte antolaketa ardatz izanik, parte hartze politikoa bera ere erabat zeharkatzen duela nabarmendu nahi dugu. Mugimendu eta kolektiboetara hurbiltzeko prozesutik hasi eta horien barruan izango dugun ibilbidea, talde barruko antolaketa beteko dugun papera eta izango dugun ardura... Horiek guztiak ditugu sexu-genero sistemak zeharkatzen dituen gaiak. Are gehiago, militantzia eremuetan sistema berrelikatzen da; guk geuk, gure egiteko moduekin, berrindartzen dugu.

Parte hartzeari dagokionez, sexu-genero sistemak, emakumeon parte-hartzea zailtzeaz gain, askotan emakumeon ekarpenak isilarazten ditu. Horrekiko begirada izatearen premia berria ez bada ere, bide horretan ibilbide luzea egi-tear dagoela ikusi dugu; horrek militantziaren aniztasun eta indar politikoetan eragin kaltegarriak eta zamatsuak dituela azpimarratu nahi dugu.

Egitura instituzio bihurtua. Ibilbide luzeko eragileen egiturak *instituzio* bilakatzen direlako fenomeno. Urteen poderioz, erritual, errutina eta kolokan jarri ezin diren arau ez esplizituak garatzeko joerak agertzen dira, eta horrek eragin negatiboa du kideen asetasun mailan. Muturreko egoeretan,

eragilea bera helburu bilakatzen da eta *instituzioaren* pisuak potentzial politikoa ahultzen du.

Profesionalizazioa. Militantzia ordaindutako lana bihurtzen denean edota profil profesional bati lotzen zaionean, militantzia ulertu, bizi eta garatzeko moduan eraginik baduela konfirmatu dugu. Ez dira gutxi horren inguruko kezka eta ezinegonak; askatu gabeko korapilo zail eta mingarria dela dirudi. Eragileen bizitza politikoa eta kideen arteko harremanak zein esanahiak sortzeko prozesu kolektiboetan eragina izaten ari den fenomeno dela nabarmendu nahi dugu.

Harremanak erdigunean. Pertsonen arteko harremani eta talde mailako harreman dinamikei geroz eta arreta gehiago eskaintzeko gogo nabarmendu dugu arestian. Horrek militantziaren sostengarritasunean eta asetasun mailan duen garrantziaz jabetzeko prozesua, barrura zein kanpora begira, abian dela baieztatzen digu. Alde batetik, emozioei, sentimenduei, zaintzari, ulermenari eta errespetuari leku eta tarte handiagoa egiten zaie, talde bizitzetan gauzatu ohi diren botere harreman asimetrikoak eta *makinizazio* prozesuak gainditu nahian. Bestetik, antolatu gabeko kideekin eta jendarteko gainontzekoekin harremanetzeko zailtasunak topatu ditugu, parekoen arteko harremanetatik harago joateko, pertsona ezberdinak ezagutu, elkar ulertu eta elkarlanean aritzeko ezintasunak, alegia.

Gure proposamena: zeri heldu?

Aktibismo politikoa ulertzeko, bizitzeko eta praktikatzeko modu *estandarrik* ez dagoela berretsi dugu prozesu honetan. Hots, errealitatea modu kolektiboan eraldatzeko praktikak ez zaizkiola halabeharrez eragile bateko kidetasunari lotzen, ez eta une eta gune zehatz bati ere (militantzia digitala, edota enplegua militantzia gisa eraiki duten aktibistak, kasu).

Gure lan honek, hala ere, bereziki eta batez ere taldetan antolatuz jarduten duten militantzia ereduak izan ditu hizpide eta aztergai. Eta, ondorioz, aktibismo politikoak talde

bizitzan funtzionatzeko moduekin dituen loturei erreparatu diegu. Baina zer dela-eta barnera begirako eremu horri erreparatzeko lehentasuna?

Motibazio ideologikoez harago, badira gure militantziaren bidez asetzen ditugun pertsonen oinarrizko beharrak: talde baten partaide sentitzea edo identifikazioa, onarpen soziala, baliagarri sentitzea, sortzaille izatea, jendarteratzea. Beraz, helburu politikoen lortze mailaz gain, gure militantziaren kalitate-maila talde dinamika eta bizitzari erabat lotuta dagoela aldarrikatzen dugu. Talde barneko giroa, harremanak, funtzionatzeko moduak ere

Helburu politikoen lortze mailaz gain, gure militantziaren kalitate-maila talde dinamika eta bizitzari erabat lotuta dagoela aldarrikatzen dugu

politika dira, eta horiexek politizatzeak militanteon eta taldearen ongizatean zein eraginkortasunean eragina izango du.

Maiz, proiektuaren helburu politikoetatik eratorzen diren dedikazioa eta premiak, horiek gauzatzeko osatu dugun taldearen ezaugarriak eta norbanakoen behar eta nahiak ez datoz bat. Eta beharrezkoa da, gure ustez, konpromiso antolatua gugandik eskatzen duenaren eta horrek eragiten digun ajetasunaren artean oreka egotea, bestela militantzia ez delako jasangarria suertatzen.

Desoreka horiek, ordea, uste baino sarriago gertatzen dira taldeetan, eta ez dira ustekabeak. Izan ere, egungo gizarte ordena honen kosmobisio, balio eta zapalkuntza oro uste baino errotuago ditugu gure zein pertsonen arteko harremanetan. Are gehiago, sarri, hori horrela izango ez balitz bezala jokatzeko dugu.

Baina bizitza (eta, beraz, gure taldeetako bizitza) osatzen duten denbora, espazio, pertsona, lan eta funtzioak zein identitateak zatikatuta eta hierarkizatuta aurkezten zaizkigu. Eta ohikoa izaten da, adibidez, herri eragile askotan espazio publikoa pribatuaren gainetik agertzea (lehena soilik

politikotzat joz), lan banaketa sexuaren arabera gauzatzea eta produktibo/erreproduktibo dikotomia elikatzea (bata baloratu eta ikusgai agertuz, eta bestea ez-baloratu eta ezkutuko), edota lana eta plazera bateraezinak bailiran bizitzea (militantzia, bilera edota manifa ondo pasatzeko eremuak ez bailiran).

Militantzia, aitzitik, horretaz guztiaz ohartzeko, hausnartzeko eta eraldatzeko praktika gisa ere irudikatzen eta aldarrikatzen dugu guk, bide batez, militantzia gure baitan dagoen sistema kapitalista heteropatriarkala deseraikitzeke tresna bihurtuz eta eraldaketa soziopolitikoan izan dezakegun intzidentzia biderkatuz.

Beraz, prozesuek emaitzetan garrantzi handia dutelakoan, egin nahi duguna zer den zehazteaz gain, nola gauzatuko dugun pentsatzea derrigorrezkoa dugu. Gauzak horrela, nolakotasunaren garrantziaren bueltan eraiki dugu gure proposamena, talde barruko bizitzari begira jarri eta 1) talde-autokontzientzia landu, 2) aniztasuna aitortu eta landu, 3) botere asimetriei heldu, 4) norbera, taldea eta proiektua zaindu, 5) subjektuaren eraikuntza helburu bilakatu, 6) osotasuna garatu eta 7) proiektua gaurdanik bizi.

Talde-autokontzientziaren lanketa. Taldeak talde bizitza propioa du. Eta talde bizitza gure arteko elkarrekintzek, harremanek, arau esplizitu eta ez esplizituek, ideia multzoek, balioek eta jarrerak osatzen dute. Taldearen autokontzientzia lantzeaz dihardugunean, horiek guztiak eremu ez ikusgarritik ikusgarrira atera eta lantzeaz ari gara, modu kolektiboan heltzeaz eta aztertzeaz, beharrezkoak diren aldaketak abiatzeaz. Esaterako, zein da gure taldean gailentzen den balio sistema? Bat al dator gure proiektu politikoarekin? Zer nolako ondorioak ditu?

Botere asimetrien lanketa. Zapalkuntza-sistema askotarikoa dugun heinean eta zapalkuntzek elkar elikatzen duten heinean, gutako bakoitzak argazki edo objektibizazio ezberdina gorpuztuko du. Bestalde, zapalkuntza ez da soilik estutzen gaituen zerbait, baizik eta askotan gure jarreraren, harremanen eta bizitzeko moduen bitartez birsortzen dugun zerbait.

Zentzu horretan, gure portaeren ondorioak kontzienteki aztertzeari eta autokontzientzia garatzeari oso garrantzitsua deritzogu. Bitartekorik ipini ezean, hegemonikoa dena berrelikatzen baitugu, zapalduak izateaz gain zapaltzaile bilakatuz.

Aniztasunaren aitortza eta lanketa. Talde-autokontzientzia lantzeak gutako bakoitza berdina ez garela ohartzera eramango gaitu. Gaztelaniak badu gure hizkuntzak ez duen ñabardura lagungarria, ‘diferencia’ eta ‘desigualdad’ ezberdintzen dituela. Gurean ezberdintasuna bi ezagueretan erabili ohi dugu, bi horien arteko nolakotasuna lausotuz.

Lehenengo eta behin, talde bereko kide izateak eta proiektu bera partekatzeak berdintzen ez gaituela ohartzeko gonbita egin dugu. Ez gaitu berdintzen ezaugarri-identitate-interesekiko, ezta aukera-eskubide-gaitasun-ahalmenekiko ere. Beraz, gure artean asimetriak eragiten dituzten faktoreak gure arteko harreman eta jardunean lantzeaz gain, gure artean gauzatzen diren ezberdintasunak onartu eta aitortzearen aldeko proposamena egiten dugu. Izan ere, sarri homogeneizatzeko joera izan ohi dugu. ‘Gu’-a osatu beharrak ‘gu’ hori berdindu eta homogeneizatu egiten du eta, bide batez, ‘gu’ horren barruan ez daudenak ‘haiek’ bilakatzen ditu.

Norbera, Taldea eta Proiektuaren zaintza. Norbera dena, Taldea dena eta Proiektua dena, esan bezala, ez da erraza ezberdintzen. Taldea gu gara, proiektua gu gara... Ni taldeak egiten nau. Ni proiektuak egiten nau. Denak bizi gaitu. Zentzu horretan, hiru entitate horiek zaindu beharrekoak ditugu. Proiektuaren, taldearen eta norbanako ezberdinen ongizate eta garapena lehentasunezko eginbeharra dugu.

Subjektuen eraikuntza helburu bilakatzea. Jendarte eredu honek bizitza, bizipen, sentipen eta eragiteko ahalmena dugun subjektu gisa ukatzen gaitu. Gure helburua, beraz, subjektu kritiko eta sortzaileak eraikitzea ahalbidetuko duen praktika eta formazio prozesu integrala bultzatzea da. Esparru orotan ulertzeko, proposatzeko, eragiteko eta ekiteko gaitasunak lantzea dugu zerumuga. Zentzu horretan, subjektu/objektu, jakitun/ez jakitun, emaile/hartzaile, teoria/praktika,

arrazoimena/gorputza dikotomiak deseginez eta logika linealak gaudituz, prozesuaren logikari eutsi eta boterea eraitzeari ekin beharko genioke, ahalduntze indibidual eta kolektiboaren bidean aurrera eginez.

Osoatasunaren lanketa. Razionaltasuna eta gorputza/sentipenak, lana eta gozamina, bizitza pertsonala eta bizitza militantea, publiko eta pribatua banatzen dituen logika gainditze bidean ipiniko dituen harremantzeko, lan egiteko eta antolatzeako erak erditzearen beharraz ari gara.

Non hasten da militantea eta non amaitu pertsona? Banaketa hori egiterik ba al dago? Militantzia ate batzuetatik barrura eta ordu zehatzetan, ekintza eta aktibitate zehatz batzuei loturiko jardueratzat al dugu? Militante/pertsona guztien eremu oro ez al dira lan politikorako esparruak?

Subjektu politiko osoak izateko bide horretan, eremu oro dira politikoak eta borrokagai. 24 orduko militantzia, disposizio eta prestasunean ulertu beharrean, munduan egoteko, bizitzeko, ekiteko modu banaezina eta iraunkorra dela proposatzen dugu.

Proiektua gaurdanik bizitzea. Taldearen proiektu politikoa urrun eta bandera handien atzean dagoen gauza ukiezin izateari utziz, guk geuk egunero gorpuztu eta bizi beharreko esperientzia dela azpimarratzen dugu. Oro har, deseraikitze eta eraikitze prozesu horiek gugandik abiatu ditzakegula norberaren zein talde bizitzan. Inposatutako eredu hori jasanezina egiten zaigun heinean, kate horietatik askatu eta beste bizi eredu batzuen arabera gaurdanik bizitzearen aldeko apustua aldarrikatu nahi dugu, amesten dugun mundu, herri eta bestelako bizitza hori gaurdanik bizitzera ausartzeko gonbita luzatu. Zentzu horretan egin beharreko deseraikuntzak asko eta konplexuak direla jakitun, militantziak berak urrats horretan kolektiboki abiatzeko gonbita osatu beharko lukeela da guk proposatzen duguna. 🌱

Oharrak

1. Informazio eta zehaztasun gehiago nahi izatekotan, ikus Joxemi Zumalabe Fundazioa (2014).
2. Zenbait egilerentzat, sexu-genero sistemaren proposamenaz harago jo beharko genuke, eta sozialki eraikitako generoak sexu eraikuntzan zer nolako eragina duen aztertu, besteak beste. Sexu-genero sistema erabiltzen badugu ere, ekarpen horiek oso interesgarritzat jotzen ditugu eta ez ditugu alboratu nahi.

Bibliografia

- Álvarez Moles, Pili (2012). *Movimientos sociales, relaciones de género y cultura. El caso de los gaztetxes en Euskadi* (www.emakunde.euskadi.net/u72-20010/es/contenidos/informacion/pub_publicaciones/es_def/adjuntos/B-3_2011.pdf).
- Geure Buruak Zainduz (2013). 'Geure buruak zainduz. Militantziari eta oreka emozionalari buruzko hausnarketak'. *Ekintza zuzena* 40 (gaztelaniazko bertsioa: <http://primeravocal.org/cuidandonos-cuidandonuestras-cabezas>).
- Joxemi Zumalabe Fundazioa (2014). *Dabilen harriari goroldiorik ez*. Bilbo: Joxemi Zumalabe Fundazioa.
- Martínez López, Miguel Ángel; Lorenzo Vila, Ana Rosa (2005). *Asambleas y reuniones. Metodologías de autoorganización*. Madril: Traficantes de Sueños.
- Vercauteren, David; Crabbé, Olivier; Müller, Thierry (2010). *Micropolíticas de los grupos. Para una ecología de las prácticas colectivas*. Madril: Traficantes de Sueños.